

Fra monster til medborger

Nebeling Petersen, Michael *Somewhere, over the rainbow: Biopolitiske re-konfigurationer af den homoseksuelle figur* (diss.). København: Københavns Universitet 2012 (286 sider)

DER ER MEGET at glædes over og en del, der vækker bekymring i Nebeling Petersens engagerede og interessante ph.d.-afhandling, der tager livet med aktuelle problemfelter som racisme og homofobi i det 21. århundredes Danmark. Afhandlingen konstruerer en række ”arkiver”, som behandles professionelt og kompetent. Disse angår Folketingets forhandlinger om adoption, kunstig befrugtning og regnbuefamilier gennem de seneste godt tyve år, pressedækningen af World Outgames i København i 2009 samt en analyse af et mandepar i reality-tv-showet ”Hva’ Bruden Ikke Ved”. Anden del rummer analyser af to nyere film, amerikanske *The Kids Are All Right* og danske *Rosa Morena*. De fem artikler har alle været udgivet, den ene i *lambda nordica* (nr. 1, 2011).

Der er altså tale om meget forskelligartet materiale: politiske diskussioner, reality-tv, journalistik og film, men en rød tråd gennem analyserne er grundtanken om de sidste tyve års radikale udvikling i synet på ”de homoseksuelle” fra monstre til mønsterminoritet: ”[D]en homoseksuelle figur er blevet grundlæggende forandret fra at have været en figur forbundet til død (fx degeneration, selvmord, AIDS og sygdom) til en figur, der bliver relateret til liv (fx reproduktion, national genkendelse, ægteskab og slægtskab).” (Nebeling Petersen 2012, 285)

Det er afhandlingens hovedargument, at denne positive udvikling ”fra abnorme degenererede outsiders til levende medborgere” (53) har haft en høj pris. Den har medført en disciplinerende ”af-queering” af en

vis type homoseksuelle, der som middelklasse-mønsterforbrugere i faste parforhold gøres "familieduelige" gennem en "homonormativ" udgrænsning af både "bad queers" (seksuelle subjekter, der ikke kan fungere som bekræftende supplementer til heteronormativiteten) og racialiserede "andre", især indvandrere med muslimsk baggrund. Disse konstrueres som homofobe, modernitetsresistente figurer, på hvis baggrund det øvrige hvide Danmark kan fremstå som tolerant foregangsland.

Kerne kategorien er den postkoloniale queerforsker Jasbir Puar's begreb "homonationalisme", der betegner den bevægelse, at den homoseksuelle ikke længere betegnes som trussel mod det nationale fællesskab eller "sammenhængskraften"; denne rolle er nu kropsliggjort af muslimske befolkningsgrupper. Desuden spiller Judith Butlers normkritiske tænkning og Michel Foucaults biopolitiske begrebsapparat centrale roller i analyserne af national favorisering, eksklusion og marginalisering, hvor den homoseksuelle entré til livets scene i Nebeling Petersens fremstilling noget mekanisk gøres til en "entré til magtens virke". Eller som metoderedegørelsens karakteristisk knudrede sprog udtrykker det: "Hvis vi tænker rekonfigurationen af den homoseksuelle figur i en sådan biopolitisk ramme kan vi sige, at udviklingen peger på, at homoseksualitet ikke længere er undertrykt af staten, men produceret af staten." (14) Heldigvis fastholdes denne vulgærfoucauldianske modstilling af produktion og undertrykkelse ikke.

Afhandlingen rummer et frontalangreb på national selvfejring og lineære progressionsfortællinger, men stivner i sin ideologiske position, hvor amerikansk teori tromler dansk empiri. Den reflekterer for lidt over forskelle mellem den amerikanske kontekst, homonationalismebegrebet har rod i, og den danske (homo)seksualitetshistorie. Indirekte kommer afhandlingen hermed til at understrege nødvendigheden af at udvikle ikke kun lokale "euro-queer"-teorier, men specifik dansk/nordisk queerteori. Dette er tydeligst i det lange metodekapitel, afhandlingens svageste. Ligesom teorien ikke i tilstrækkelig grad går i dialog med dansk materiale, kniber det her med de sproglige oversættelser, da denne tekst er fyldt med uskønne anglicismer og Butler-neologismer.

Den centrale hypotese om den radikale tyveårige udvikling i den ho-

moseksuelle figur fra en skikkelse koblet til "degeneration", sygdom og død (ikke mindst AIDS) til en keredansk figur forbundet med liv og forplantning bygger på en delvis reduktion af det tyvende århundredes komplekse seksualitetshistorie. At den danske regering netop ikke som den amerikanske i tavshed lod homoer dø, men tværtimod gjorde sikker sex-kampagner og AIDS-bekæmpelse til en folkesag, passer ikke ind i Petersens teoriapparat og står uforklaret hen.

Også omgangen med dansk homoteori er diskutabel, især i forhold til sociologen Henning Bech, som afhandlingen på den ene side klart bygger på, men også lægger afstand til, fordi Bech forklarer Danmarks pionerstatus i forhold til homorettigheder med andre begreber end homonationalisme. Bech ser den (mandlige) homoseksuelle som kulturel avantgarde-figur for senmoderne tendenser, et udtryk for en generel "homo-genisering". Bechs synspunkter banaliseres, og Nebeling Petersen fejlciterer (et afgørende "eller" bliver til et "og") (30) i sin kritik. Præcision er selvfølgelig særligt vigtigt, når det drejer sig om synspunkter, man polemiserer imod.

Heller ikke historikeren Peter Edelbergs afhandling *Når storbyen trækker* (2011) går Petersen konstruktivt i dialog med. Den affejes pga. "raceblindhed", men kunne netop med sin overbevisende argumentation omkring et særligt nationalt kompromis i 1960'erne, der gjorde de homoseksuelle salonfæhige til gengæld mod, at de droppede købesex og pædofile præferencer, forklare en del om Danmarks særstatus som homoforegangsland.

Et sidste metodisk problem er køns- og queerforskningen som "tvær-" eller sågar "post-disciplinær" metode, som afhandlingen eksplicit hylder. Den er selv et udtryk for fordelene og ulemperne ved denne "post-disciplinaritet". På den ene side giver det frugtbar frihed til at samlæse vidt forskellige genstandsfelter og finde interessante forbindelseslinjer på tværs. På den anden side kan det resultere i metodiske svagheder og manglende genstandssensitivitet. Petersen *vil* finde racisme og gør det, også i tilfælde, hvor materialet rummer flere fortolkningsmuligheder.

Dette er tydeligst i de ellers meget veloplagede film-læsninger, hvor fortolkningerne trækkes lidt hårdt op, og materialet tvinges ind i en

ideologisk skruestik. Her minder andengenerations-queerteorien om ideologikritikken, som ofte heller ikke havde den store interesse i kunstværkers æstetiske dimensioner. Petersen er stærkest i analyserne af populærkultur og journalistik, hvor hans diskursanalytiske tilgang virkelig kommer til sin ret.

De overordnede problemer omkring queerteoriens US-centrisme og kønsforskningens postdisciplinaritet er naturligvis urimelige at lægge en enkelt afhandling til last. Sammenfattende har den dog en række svagheder: en for snæver historisk horisont, en noget selektiv teoriudvælgelse, en lidt problematisk dialog med centrale tænkere, samt svigtende genstandssensitivitet i forhold til dansk materiale; men niveauet stiger betragteligt i de præcise og pointerede artikler med deres fastholdte optik på de allernyeste udviklinger og konsekvente intersektionelle fokus. Afhandlingens afgørende styrke er dens evne til at stikke kritiske sonder ned i vigtige smertepunkter. Nebeling Petersen har fin næse for aktuelle spændingsfelter og gode evner til at kaste kritisk lys på dem. Jeg glæder mig til at læse flere sonderinger fra hans hånd.

DAG HEDE
SYDDANSK UNIVERSITET